

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Sententia Scoti rejicitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

per liberam Angeli voluntatem productum, A quo ante omnem operationem transeuntem corpori seu loco corporeo unitur. Hanc docent Vazquez disputatione 188. & 189. & Alarcon hic disputatione 5. cap. 5. & 6.

Tertia, quam Angelicus Doctor, ejusque Discipuli profitentur, asserit rationem formalem immediatè fundantem ubicationem Angeli in loco connaturali, esse operationem virtualiter transeuntem: rationem verò fundantem ejus ubicationem in loco violento, aut præternaturali, esse passionem, per quam contra suam voluntatem alicui loco corporeo alligatur. Subscribit ex Patribus Societatis Franciscus Amicus hic disputatione 5. sect. 2. conclusio. 2. ubi asserit B Angelos esse in loco, per solam operationem transeuntem in locum, quæ alia esse non potest, quam impetus localis in eo productus.

5 Mitto sententiam Suarez lib. 4. de Angelis cap. 2. 3. 7. & 8. dicentis Angelos esse in loco per aliquod ubi seu modum præsentia, illorum substantiæ superadditum, & ad prædicamentum ubi pertinentem: hic enim dicendi modus explicat quidem formam ipsam, quæ Angelus formaliter redditur præfens loco, sed non declarat illius fundamentum, seu rationem formalem proximam, de qua solum in præfenti disputamus; hic enim solum inquirimus, an sicut ubi corporeum convenit substantiis materialibus, mediante quantitate; ita conveniat Angelis, mediâ illorum substantiâ, vel solum mediante potentiâ ad extra operativâ, seu operatione transeunte quæ ad extra circa corpora operantur. Unde hæc sententia, tanquam diminuta & insufficientis, & punctum præsentis difficultatis non attingens, relinquenda est. An verò ubi Angelicum sit aliquis modus Angelorum substantiæ superadditus, & ad prædicamentum ubi pertinet, infra dicemus.

S. II.

Sententia Scoti rejicitur.

Dico primò: Substantia Angelus secundum se, & remotâ operatione, non est ratio formalis proxime fundans ubicationem sui, sive causaliter immediatè tribuens Angelo quod sit in loco.

6 Probatur primò: Quod est proxima ratio fundandi ubicationem Angelicam, seu immediatè tribuens Angelo quod sit in loco, importat determinationem aut limitationem in ordine ad locum; cum per illud ita sit hic, ut non alibi: Sed substantia Angeli secundum se, & remotâ operatione, non importat talem determinationem; ordo enim ad locum extra essentiam & accidentalis est Angelo, unde D. Thomas in 1. dist. 37. quæst. 3. art. 1. ad 4. & quæst. 3. de penitentia art. 19. ad 2. docet Angelum posse ab omni loco absolvi, seu in nullo loco existere, quando nullam operationem circa locum habet: Ergo substantia Angeli secundum se, & remotâ operatione, non est proxima ratio fundandi ubicationem angelicam, seu immediatè tribuens Angelo quod sit in loco: sed ut hoc ei conveniat, aliquid ei superaddendum est, quod non potest esse aliud, quam operatio virtualiter transiens, ut infra patebit.

7 Confirmatur: Ut substantia materialis vel spiritualis creata, sit in tempore, aut alia mensura extrinseca, aliquid ei superaddendum est, propria scilicet & intrinseca ejus duratio, quæ (ut docent nostri Thomistæ in Philosophia) distinguitur ab esse substantiali, tanquam modus vel

accidens illius: Ergo & ut sit in loco: ordo enim ad locum non minus extra essentiam & accidentalis est, quam ordo ad tempus, aut aliam mensuram extrinsecam.

Confirmatur ampliùs: Prima & potissima operatio cujuslibet substantiæ, est magis ipsi intrinseca & immediata, quam ubicatio; & ideo immensitas, quæ est propria ubicatio Dei, non est illi tam intrinseca, quam intelligere cum, istud pertineat ad constitutum nature, ut I. rati. 1. ostendimus, immensitas verò sit duntaxat attributum: Sed nec Angelus, nec ulla alia substantia, est sibi proxima & immediata ratio operantem creatâ, mediâ potentia proxime operativa, ut docet D. Thomas infra quæst. 54. art. 3. & ibidè ostendimus: Ergo à fortiori non potest esse sibi proxima ratio fundans ubicationem in loco.

Probatur secundò conclusio: Substantia corporea, ex vi suæ lineæ præcisæ, non est ratio formalis proxime fundans ubicationem in corporibus, sive immediatè illis tribuens esse in loco: Ergo nec substantia spiritualis in rebus incorporeis & immaterialibus. Consequentia est legitima: cum enim solum substantia materialis, sive corporea, sit id quod proprie & in rigore est in loco, substantiæ verò spirituales sunt in loco: quivocè tantum, aut metaphoricè, ut docet D. Thomas hic art. 1. & ostendimus infra: si substantia corporea non habet ex vi suæ lineæ, præscindendo à quantitate, quod sit ratio formalis proxime fundans ubicationem in corporibus, & tribuens illis immediatè esse in loco, sed solum hoc habeat ratione quantitatis; potiori ratione substantia spiritualis non habebit ex vi suæ lineæ, & ratione sui, quod sit ipsi Angelo ratio formalis proxime & immediatè illi tribuens esse in loco. Antecedens verò probatur: Illud solum est in corpore ratio formalis proxime fundans ipsius ubicationem, sive immediatè illi tribuens esse in loco, quod est ipsi ratio formalis proxima & immediata tangendi locum; sola siquidem ista ratio est fundamentum proximum ubicationis corporum, sive formalis ipsorum præsentia ad locum: Atqui substantia corporea nequit ratione sui sive ex vi propria lineæ, esse in corpore ratio formalis proxima & immediata tangendi locum: substantia enim corporea non tangit locum immediatè, ratione sui, sed ratione quantitatis inter ipsam & locum mediantis: Ergo substantia corporea ratione sui, sive ex vi propria lineæ præcisæ non est ratio formalis, proxima & immediatè, fundans ubicationem in corporibus, sive immediatè illis tribuens esse in loco.

Respondent Adversarij, substantiam corpoream habere ratione sui, & intra propriam lineam, vim tangendi locum immediatè & imperterritam à quantitate quæ afficitur, ne illum actu immediatè contingat: unde si esset à quantitate separata, illum ratione sui immediatè contingeret.

Verùm hæc responsio duo implicentia involvit, quod scilicet substantia corporea sit in ipso corpore per se ratio formalis, & immediata contingendi locum, & quod hic immediatus contactus impediatur à sua quantitate. Quod enim convenit alicui substantiæ per se, sive ratione sui, nequit impediri ab ejus proprietate, virtualiter saltem inseparabili ab illa, qualis est quantitas respectu substantiæ materialis: Ergo si quantitas impedit immediatum contactum substantiæ

substantia corporeæ ad locum, signum est substantiam illam non esse per se proximam rationem immediatè contingendi locum.

12 Confirmatur seu magis explicatur hæc ratio: Quando aliquid venit alteri per se, non potest ab illo per se oriri impedimentum ad habendum illud quod per se illi competit: Sed quantitas oritur per se ex substantia materiali: Ergo repugnat quòd substantia materialis habeat per se esse rationem proximam contingendi locum, & tamen quòd hoc impediatur per quantitatem.

Addo quòd, si hæc responsio valeret, eadem ratione dici posset, substantiam spirituales esse per se & ex vi propria linearum rationem formalem immediatam intelligendi, solumque per accidens impediari ab intellectu, ne immediatè ratione sui intelligat: Sed hoc absurdum est: Ergo & illud.

Denique suaderi potest conclusio, ex absurdo & inconvenienti, quòd ex Adversariorum sententia sequitur. Si enim substantia Angeli secundum se, & antecedenter ad operationem virtualiter transeuntem, esset proxima ratio fundans ubicationem, seu immediatè tribuens Angelo quòd sit in loco, Angelus fereptum certum sibi locum vendicaret, & non posset in majori aut minori pro suo libito existere: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Minor infra patebit: Major probatur. Substantia Angeli intra propriam lineam est quid invariabile, semper enim eandem habet perfectionem substantialem, & nunquam in suo esse substantiali variatur: Ergo si illa secundum se, & antecedenter ad operationem, sit proxima ratio fundans ubicationem angelicam, seu immediatè tribuens Angelo quòd sit in loco, semper certum sibi locum vendicabit, nec poterit, pro suo libito, in majori aut minori intra spheram suæ activitatis existere.

14 Confirmatur: Ex eo quòd quantitas molis sit in nobis ratio formalis essendi in loco, non potest corpus Petri, g. occupare, sive replere, modo majorem, modo minorem locum, nisi fiat aliqua mutatio intrinseca in ipsius quantitate, puta per condensationem, vel complicationem, aut rarefactionem: Ergo similiter, si substantia in Angelo, secundum id quòd habet intra propriam lineam, sit ratio formalis proxima essendi in loco, non poterit Angelus aliquando in majori, aliquando in minori loco existere, nisi ipsa ejus substantia intrinsece & intra propriam lineam varietur, quòd tamen est impossibile.

17 Respondent Adversarii, negando illud inconvenienti sequi ex sua sententia: quia substantia Angeli, inquit, non est illi ratio existendi in loco, nisi sit applicata per actum imperii, aut voluntatis angelicæ, ad talem vel talem locum; sub qua ratione fundare potest ubicationem & presentiam modo ad majorem, modo ad minorem locum.

Sed contra primò: Si substantia Angeli non sit illi ratio existendi in loco, nisi sit applicata per actum imperii, aut voluntatis angelicæ, sequitur substantiam Angeli posse ab omni loco abolvi; quòd quamvis sit verum, negatur tamen ab Adversariis. Sequela patet: quia Angelus potest suspendere omnem actum liberum suæ voluntatis, & per consequens nulli omnino loco suam applicare substantiam.

Præterea efficaciter impugnat hæc responsio: Quando Adversarii dicunt, substantiam Angeli, non secundum se præcisè, sed ut applicatam

A tam diversimodè, per actum imperii, aut voluntatis angelicæ, esse illi rationem formalem proximam essendi modò in majori, modò in minori loco, juxta beneplacitum ejusdem Angeli: vel per hoc volunt, quòd applicatio substantiæ angelicæ ad talem vel talem locum sit ratio formalis proxima essendi in majori vel in minori loco, vel causa efficiens illius presentia, vel conditio sine qua non? Primum dici non potest ab Adversariis: alias enim, cum libera applicatio substantiæ angelicæ ad locum, sit operatio ipsius, virtualiter saltem transeuntis, sive exercitium virtutis activæ ipsius in loco, incidere in sententiam S. Thomæ quam impugnant, scilicet virtutem operativam Angeli, unà cum exercitio suo, sive cum actuali operatione, esse rationem formalem & adæquatam proximè fundantem ipsius ubicationem, sive causaliter immediatè illi tribuentem quòd sit in loco corporeo. Si autem dicatur secundum, vel tertium, nempe quòd applicatio libera substantiæ angelicæ, est causa efficiens, vel conditio sine qua Angelus non esset modò in majori, modò in minori loco, substantia verò ipsius Angeli est causa five ratio formalis diversitatis ejusmodi effectuum. Contra est, quia causa efficiens, vel conditio sine qua non, quantumcumque variabilis, non potest mediante causâ formali invariata manere, producere diversum effectum formalem; subindeque licet velit Angelus applicare suam substantiam modò ad majorem, modò ad minorem locum, si tamen ipsa ratio substantiæ, quæ invariabilis est intrinsece, sit ei causa formalis essendi in loco, nunquam poterit existere nisi in æquali loco. Et hoc patet à simili in nobis: quamvis enim libera applicatio sit causa efficiens, vel conditio necessario requisita, ad hoc ut potius in isto loco, quam alibi existamus: nisi tamen varietur intrinsece nostra quantitas, nunquam efficiet mediante illâ, quòd majorem vel minorem locum occupemus.

B scilicet virtutem operativam Angeli, unà cum exercitio suo, sive cum actuali operatione, esse rationem formalem & adæquatam proximè fundantem ipsius ubicationem, sive causaliter immediatè illi tribuentem quòd sit in loco corporeo. Si autem dicatur secundum, vel tertium, nempe quòd applicatio libera substantiæ angelicæ, est causa efficiens, vel conditio sine qua Angelus non esset modò in majori, modò in minori loco, substantia verò ipsius Angeli est causa five ratio formalis diversitatis ejusmodi effectuum. Contra est, quia causa efficiens, vel conditio sine qua non, quantumcumque variabilis, non potest mediante causâ formali invariata manere, producere diversum effectum formalem; subindeque licet velit Angelus applicare suam substantiam modò ad majorem, modò ad minorem locum, si tamen ipsa ratio substantiæ, quæ invariabilis est intrinsece, sit ei causa formalis essendi in loco, nunquam poterit existere nisi in æquali loco. Et hoc patet à simili in nobis: quamvis enim libera applicatio sit causa efficiens, vel conditio necessario requisita, ad hoc ut potius in isto loco, quam alibi existamus: nisi tamen varietur intrinsece nostra quantitas, nunquam efficiet mediante illâ, quòd majorem vel minorem locum occupemus.

C Dices, disparitatem esse inter substantiam corpoream & Angelicam: illa enim est in loco per omnimodam commensurationem totius quantitatis cum toto loco, & partium ejusdem quantitatis cum partibus loci; hæc verò est tota in toto, & tota in qualibet parte, sicut anima rationalis in corpore, & corpus Christi in Eucharistia; unde sicut anima rationalis, absque sui variatione intrinseca, potest informare nunc majorem nunc minorem materiam, & corpus Christi aliquando esse sub majoribus, aliquando sub minoribus dimensionibus, sive speciebus, juxta voluntatem consecrantis; ita & Angelus absque intrinseca variatione suæ substantiæ poterit aliquando in majori, aliquando in minori loco existere, juxta beneplacitum suæ voluntatis.

D Dices, disparitatem esse inter substantiam corpoream & Angelicam: illa enim est in loco per omnimodam commensurationem totius quantitatis cum toto loco, & partium ejusdem quantitatis cum partibus loci; hæc verò est tota in toto, & tota in qualibet parte, sicut anima rationalis in corpore, & corpus Christi in Eucharistia; unde sicut anima rationalis, absque sui variatione intrinseca, potest informare nunc majorem nunc minorem materiam, & corpus Christi aliquando esse sub majoribus, aliquando sub minoribus dimensionibus, sive speciebus, juxta voluntatem consecrantis; ita & Angelus absque intrinseca variatione suæ substantiæ poterit aliquando in majori, aliquando in minori loco existere, juxta beneplacitum suæ voluntatis.

E Sed contra: Quòd aliqua substantia sit tota in toto aliquo loco, & tota in qualibet parte illius loci, non facit quòd illa possit se constituere aliquando in majori, aliquando in minori loco, prout sibi libuerit: nam Deus est totus in toto loco corporeo, & totus in qualibet parte illius, & tamen non potest non replere omnem locum creatum. Item, ut exemplo Adversariorum atar, anima rationalis est tota in toto corpore, & tota in qualibet ejus parte; & tamen non potest ad libitum aliquando informare totum corpus, aliquando solum unam partem illius. Unde quòd illa possit informare, modò minorem materiam,

dum scilicet primò actuat corpus pueri, modò majorem, quando nimirum idem puer crescit. hoc non provenit ex eo quod est tota in toto corpore, & tota in qualibet ejus parte, sed quia ex natura sua determinata est ad hoc ut primò actuet minorem materiam, deinde majorem, in propriam substantiam hominis conversam. Similiter quòd corpus Christi possit aliquando sub minoribus, aliquando sub majoribus dimensionibus panis existere, juxta beneplacitum consecrantis, signantis materiam in illud convertendam, provenit ex natura live institutione sacramenti Eucharistiæ, ipsum ad hoc determinante. At verò substantia Angeli non est per se & ab intrinseco, live ex natura sua, determinata ad hoc ut pro diversis temporibus sit nunc in minori loco, postea verò in majori: quin potius, cum sit omnino invariabilis ab intrinseco, oportet consequenter quod determinet ipsum Angelum ad existendum semper in æquali loco, si sit illi (ut volunt Adversarij) ratio formalis proxima existendi in loco.

§. III.

Modus dicendi Vazquezij impugnatur.

- 20 **D**ico secundò: Ratio formalis per quam Angelus in loco constituitur, & in qua fundatur ubi Angelicum, non est modus aliquis unionis ad corpus, per liberam Angeli voluntatem productus, & ex illa omnino pendens, quo ante omnem operationem transeuntem conjungatur corpori. Ita communiter Theologi contra Vazquem.
- 21 **P**robatur breviter: Primò quia unio illa Angeli ad corpus, seu locum corporeum, fictitia est & chimerica; neque enim est unio materiæ cum forma, vel accidentis cum subjecto, aut naturæ cum supposito, vel partis cum parte, ut de se patet; nec etiam est unio agentis cum passivo, aut moventis cum mobili, ut docet Vazquez: Sed nulla alia unio præter istas excogitari potest: Ergo &c.
- 22 **C**onfirmatur: Modus unionis inter aliqua extrema solum ponitur, quando ex illis unitis resultat unum aliquod tertium; cum unio sit quasi via ad unum: Sed ex Angelo & loco corporeo non constituitur aliquod tertium, quod sit unum ab eis distinctum, ut ostendit D. Thomas 2. cont. Gent. cap. 56. *Sunt enim unum (inquit) in agendo & patiando, quod non est esse unum simpliciter.* Ergo inter illa nullus debet poni modus unionis, qui sit ratio fundandi ubi Angelicum.
- 23 **A**ddo quod in corporibus non requiritur talis modus autem quam operentur, sed solum quadam juxta positio, ex qua quadam solum denominatio extrinseca in extremis resultare solet: cur ergo in angelis necessarius erit?
- Deinde, Vix potest intelligi, quomodo Angelus mediante illo modo suæ substantiæ superaddito, contingat locum & corpus, antequam in ipsum agat: ut enim docet D. Thomas ubi supra, & in 1. dist. 37. quest. 3. art. 1. non est nisi duplex contactus, nempe proprius eorum, quorum ultima sunt simul, & contactus metaphoricus, qui est per actionem: Sed contactus proprius Angelo repugnat; cum ei non sint puncta, vel lineæ, aut superficies, quæ sunt corporum ultima; metaphoricus verò, qui est per actionem, Angelo non convenit antequam aliquid agat in corpus: Ergo &c.
- 24 **P**ræterea, Si per liberam Angeli voluntatem produceretur modus unionis, quò Angelus esset

unitus corpori, seu loco corporeo, talis modus non solum produceretur in Angelo, sed etiam incorpore: nam sicut Angelus corpori, ita & corpus Angelo unietur: imò cum corpus magis sit mutabile, quam Angelus, modus ille potius ex parte corporis, quam ex parte Angeli teneret: Sed productio talis modi in corpore, est actio virtualiter transtiens: Ergo Angelus non erit in loco ante omnem operationem transeuntem: Unde Alarcon Vazquis discipulus, postquam loco supra citato exasperatus in sententiam Thomistarum, qui dicunt Angelum esse in loco per operationem transeuntem, falsitatis eam damnasset, imò risu quodam exceperit eorum responsionem, qui dicunt operari Angelos in quibusdam corporibus aliquas qualitates occultas, postea mitior effectus cap. 5. docet operationem transeuntem, & applicationem virtutis operativæ, quam antiqui Theologi posuerunt pro præsentia Angelica explicanda, venerandam & sequendam esse; non ut Angelus per talem operationem contingat corpus, ut dicunt Thomistæ; sed ut per illam producat unionem cum corpore, quæ mediante Angelus est in loco, ut Vazquez allerit. Ex quo deduci potest contra illos Authores argumentum ad hominem. Illi enim negant rationem formalem præsentia Angelicæ esse operationem, quia, inquirunt, priusquam Angelus operetur in aliquo corpore, debet illi esse præsens & conjunctus localiter; cum præsentia agentis ad passivum sit conditio præquisita ad actionem: Atqui similiter priusquam detur modus ille unionis ad corpus, a Vazquez excogitatus, Angelus debet esse præsens loco: Ergo non magis per illum modum, quam per operationem transeuntem, potest Angelus in loco existere. Major patet, Minor verò probatur. Ante illum modum requiritur actio productiva illius, & unitiva ad talem locum. Sed hæc operatio nequit esse absque præsentia Angeli ad locum cum non detur actio in distans, & cum Angelum, priusquam aliquid operetur in aliquo corpore, debeat esse illi præsens & conjunctus localiter, ut illi Authores contra Thomistas arguunt: Ergo modus ille unionis Vazquezij, supponit præsentiam Angeli ad corpus, ejusque in loco existentiam, si vera sunt illius principia.

Denique, modus ille dicendi non explicat quomodo Angelus possit esse in loco prænaturali & violento: cum enim in illo sit contra suam voluntatem, ratio formalis per quam in eo constituitur, non potest esse aliquis modus unionis, per liberam Angeli voluntatem productus, & ex illa omnino pendens; neque etiam potest in eo esse per unionem ab alio Angelo superiori productam, quia unus Angelus alterius substantiam intrinsece immutare non potest: unde ait S. Thomas qu. 3. de potentia art. 7. ad 1. *Deus in natura operatur, non autem unus Angelus in alio: Ergo &c.*

§. IV.

Sententia D. Thomæ statuitur.

Dico tertio: Ratio formalis proximè & immediate fundans ubicationem Angeli in loco connaturali, live causaliter proximè illi tribuens esse in tali loco, est operatio virtualiter transtiens.

Hanc conclusionem ita clarè & expresse docet S. Thomas, ut de ejus mente nullus relinquantur dubitationi locus. Näm. dist. 37. quest. 4. art. 1. sic ait: *Quod aliquid determinetur ad locum ali-*